

Kristian Sandvik
og
Bjørn

Nordland
Bjørn

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
adr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDÖY.

Bygdøy, februar 1954.

Nr. 44. Veving

En vil gjerne ha rede på hvilke vevmåter, mønster og navn på disse som har vært i bruk, og ber derfor om svar på følgende spørsmål.

Andre opplysninger om veving tas også imot med takk.

I. Hvilke vevmåter kjennes og har vært i bruk til

1. mannsklær, nevnt de forskjellige plagg samt deres stoff og dettes vevmåte.
2. kvinneklær, nevnt de forskjellige plagg samt deres stoff og dettes vevmåte.
3. undertøy, a) for menn b) for kvinner, de forskjellige plaggs stoff og vevmåte.
4. sengeomheng.
5. sengetøy (laken, sengetepper, putevar, o.s.v.)
6. duker, servietter.
7. håndklær.
8. åklær, tepper o.s.v.

Fortell om mulig hvilke stedeagne navn det har vært på de forskjellige vevmåter.

II. Kjennes det forskjellige navn på mønster, border eller motiver i den stedeagne veving? Forklar og om mulig tegn dem.

Veving

servietter
ull
ull
ull

Veving

Salten

Kristian Sandvik

Sandvik

Ytre Beiarn

8

1.

V e v i n g .

I.

1. Mannsklær: Frak , dres , trøie og bukse var av vad mel, ullgarn og uldveft. Vevemåten var 4 skaft eller også kaldet "vengtøy".
2. Kvinneklær: Kåpe var helulds vadmél 4 skaft vengtøy Kjoletøy var som regel halvulds, bomuldsgarn og uldveft. 4 skaft vengtøy
3. Undertøy:
 - a) for menn: Kunde både være helulds og halvulds tøy. Helulds: uldgarn og uldveft 4 skaft
Halvulds: bomuldsregarn og Uldveft
 - b) I den eldste tid nok helulds senere som regel lerret både bomuldsgarn og bomuldsveft
4. Sengeomheng. Sålite brukt her i bygda at jeg kjen der ikke vevmåten .Antas det samme som portiere som vistnok helst er av helull.
5. Sengetøy. laken & teppeposer av bomull putevar av helull ull til garn og veft 6 skaft.
6. Duker, ~~servietter~~ ^{XXXXXXX}, mest dreiel både bare bomuldsgarn & veft, eller bomuldsgarn og linveft. Veves både som 3 skaft og 4 skaft.
7. Håndklær. Helst dreiel Som ovenfor under duker

men kan nok veves i opptil 8 skaft som dog neppe finnes i bygda.

8.Åklær har det vært mindre veving av mens derimot av tepper især på gulvteppet har det periodevis vært mye veving av .Til de siste bruker man til garn enten hovelgarn,tykk bomuldstråd eller hampe tråd.Til veft helst klippede strimler av utbrukte klær av forskjellige farver som sammenvevdes slik at det kunde bli nokså vakkert.Det kunde også brukes sisalbendsel i passende tykkelse.Dette farvedes som man ønsket å brukes som veft istedenfor tøistrømmer.
Noe serlig stedlige navn på tøyene kjennes ikke men det er glemt å nevne at 2 skaft kalles for "tosjell".

II.

På dette spørsmål kan jeg desverre ikke gi noen nevneverdig opplysning.Noen spesiell stedlige veving kjenner jeg lite til.Der skal være noen få som har drevet det til å veve nesten kunstveving men jeg har ikke sett disse tepper.Her har jo allerede i 1899 vært holdt vevkurser i forbindelse med opplæring i hjemme meieri stell av melk,smør og ost Den første var amsmeierske Elen Sjøvik.Hun holdt et slik kurs på Nordland å vistnok andre steder i Beiarn.Hun hadde mange gode vevoppskrifter men jeg vet ikke om noen som drev det til noe mere end til det nødvendigste vevinger.Senere har nok endel gått husholdningsskoler,yrkesskoler å kjenner nokk mange slags vevinger men tror dog at tiderne har forandret således at mesteparten av både spinningen å vevingen overlates til fabrikkene.Det ser ut som om husfliden minker med årene så sørgelig det te end er..

Jeg har nok ønsket å gi mere opplysninger om disse saker men kan ikke desverre.